

JOHN FREELY
ÎN SERAI

VIETEȚILE PRIVATE ALE SULTANILOR
DIN ISTANBUL

Traducere din engleză de
ALEXANDRU FOTESCU și ANDREI COVACIU

TREI

Editori:

SILVIU DRAGOMIR

VASILE DEM. ZAMFIRESCU

Director editorial:

MAGDALENA MĂRCULESCU

Redactare:

ONDINE-CRISTINA DASCĂLIȚA

Director producție:

CRISTIAN CLAUDIU COBAN

Dtp:

GABRIELA ANGHEL

Corectură:

IRINA BOTEZATU

ANDREEA-LAVINIA DĂDĂRLAT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FREELY, JOHN

În Serai: viețile private ale sultanilor din Istanbul / John Freely; trad. din engleză de Alexandru Fotescu și Andrei Covaciu. - București: Editura Trei, 2021

Conține bibliografie. - Index

ISBN 978-606-40-0767-4

I. Fotescu, Alexandru (trad.)

II. Covaciu, Andrei (trad.)

94

Titlul original: *INSIDE THE SERAGLIO. Private Lives of Sultans in Istanbul*

Autor: John Freely

Text copyright © John Freely 1999

Original English language edition first published by Penguin Books Ltd, London

The author has asserted his moral rights

All rights reserved

Copyright © Editura Trei, 2021

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

CUPRINS

Lista reproducerilor color și credite pentru ilustrații / 11

Hărți / 15

Prefață / 21

Ortografia și pronunția turcă / 22

1. Casa lui Osman / 23
2. Mehmed Cuceritorul / 34
3. Casa Fericirii / 50
4. Soliman Magnificul / 66
5. Sultanatul Femeilor / 83
6. O orgă pentru sultan / 102
7. Regicid / 115
8. Procesiunea breslelor / 129
9. Trei sultani nebuni / 145
10. Vânătorul întemnițat / 160
11. O cușcă pentru prinți / 177
12. Vremea lalelelor / 189
13. Crimă în camera de muzică / 209
14. Fericitul Eveniment / 228
15. Pe malurile Bosforului / 242
16. Anul celor trei sultani / 260
17. Sultanii întemnițați / 276
18. Căderea casei lui Osman / 294
19. Locul de adunare al spiritelor / 314

Glosar / 320

Sultanii otomani (Dinastia lui Osman) / 325

Genealogia sultanilor / 327

Mame ale sultanilor / 328

Bibliografie / 331

Indice / 341

LISTA REPRODUCERILOR COLOR ȘI CREDITE PENTRU ILUSTRAȚII

Reproduceri color

1. Mehmed al II-lea Cuceritorul (1451–1481); portret de Gentile Bellini, 1480
2. Soliman Magnificul (1520–1566)
3. (stânga): Ofițer al Corpului de Gardă Regal
4. (dreapta): Marele-eunuc negru, trezorerul Haremului
5. Ahmed al III-lea, Regele Lalelei (1703–1730)
6. Selim al III-lea (1789–1807)
7. (stânga): Scrib al șefului Gărzilor Palatului
8. (dreapta): Marele-eunuc alb, șeful găzii Porții Fericirii
9. Mustafa al IV-lea (1807–1808)
10. (stânga): Șeful Infanteriștilor Regali
11. (dreapta): Degustătorul-șef la curtea sultanului
12. Breasla manufacturierilor de bomboane de zahăr în Procesiunea Breslelor
13. Sultanul și alaiul său în Palatul Interior
14. Caicuri imperiale pe Bosfor
15. Mahmud al II-lea (1808–1839)
16. Abdul-Aziz (1861–1876)
17. Mehmed al V-lea Reșad (1909–1918)

18. „Femeie în harem“, pictură de califul Abdul-Medjid

19. Divanul sau Camera Consiliului Imperial

20. Arz Odası, Sala Tronului

Credite pentru ilustrații

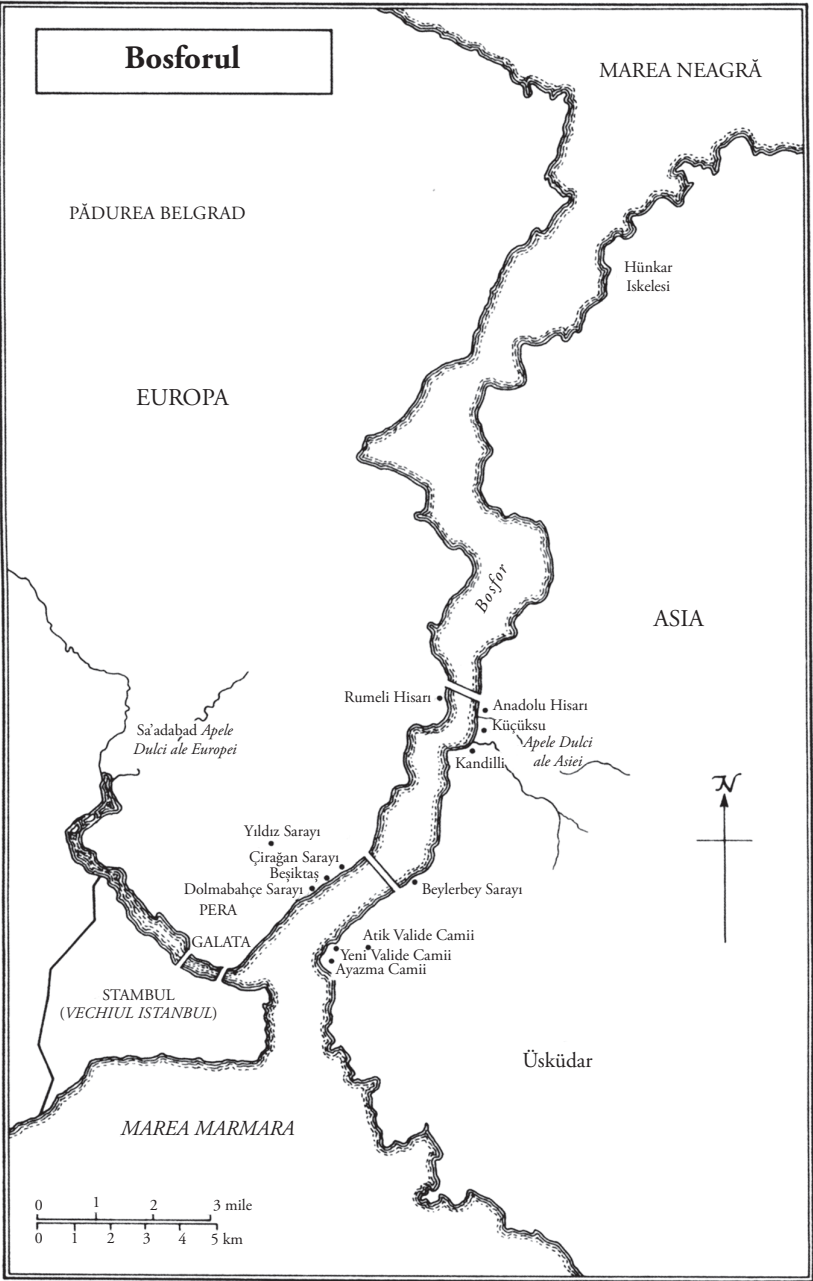
Color: numerele 2, 5, 6, 9, 12, 13, 15, 16 și 17 sunt din Muzeul Topkapı Sarayı, Istanbul; nr. 1 este de la Galeria Națională, Londra; nr. 14 este de la Muzeul Naval, Istanbul; nr. 18 este din Arhiva Çelik Gülersoy; nr. 3, 4, 7, 8, 10 și 11 sunt din R.P. Koleksiyon din Türk Kültürüne Hizmet Vakfı; nr. 19 și 20 sunt de Anthony E. Baker.

Alb-negru: paginile 25, 36, 42, 60, 75, 80, 128, 175, 217 și 235 gravuri de W.H. Bartlett din Julia Pardoe, *Beauties of the Bosphorus*, 1839; paginile 31, 45, 52, 70, 83, 93, 104, 106, 111, 116, 134, 137, 141, 143, 150, 169, 172, 183, 191, 197, 200, 202, 210, 214, 222, 225, 230 și 245 Muzeul Topkapı Sarayı; paginile 56, 86, 193 și 205 R.P. Koleksiyon din Türk Kültürüne Hizmet Vakfı; paginile 147, 317 și 319 fotografii de Anthony E. Baker; pagina 24, Institutul German de Arheologie; paginile 239, 249, 253, 271, 273, 281, 286, 288, 300, 308 și 310 Arhiva Çelik Gülersoy; pagina 153 Fazıl Yildız, *Zanan-name*, Biblioteca Universității din Istanbul; paginile 58, 123, 165, 196, 255 și 318 Thomas Allom și Robert Walsh, *Constantinople and the Scenery of Asia Minor*, 1838; paginile 151, 173, 180 și 256 A.-I. Melling, *Voyage pittoresque de Constantinople et des rives du Bosphore*, 1839; paginile 89 și 127 *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations orientales de Nicolas de Nicolay*, Lyon, 1567; pagina 113 Conte de Choiseul-Gouffier, *Voyage pittoresque de la Grèce*, Paris, 1782–1809; paginile 55 și 95 M.I. d'Ohsson, *Tableau général de l'empire Othoman*, Paris 1787–1824; pagina 48 S.H. Eldem și F. Akozan, *Topkapı Sarayı: Bir Mimari Araştırma*, Istanbul, 1972; paginile 63 și 74 Lokman, *Hünername*, c. 1584–5, Muzeul Topkapı Sarayı; paginile 79 și 81 Lokman, *Tarih-i Sultan Süleyman*, 1579, Biblioteca Chester Beatty,

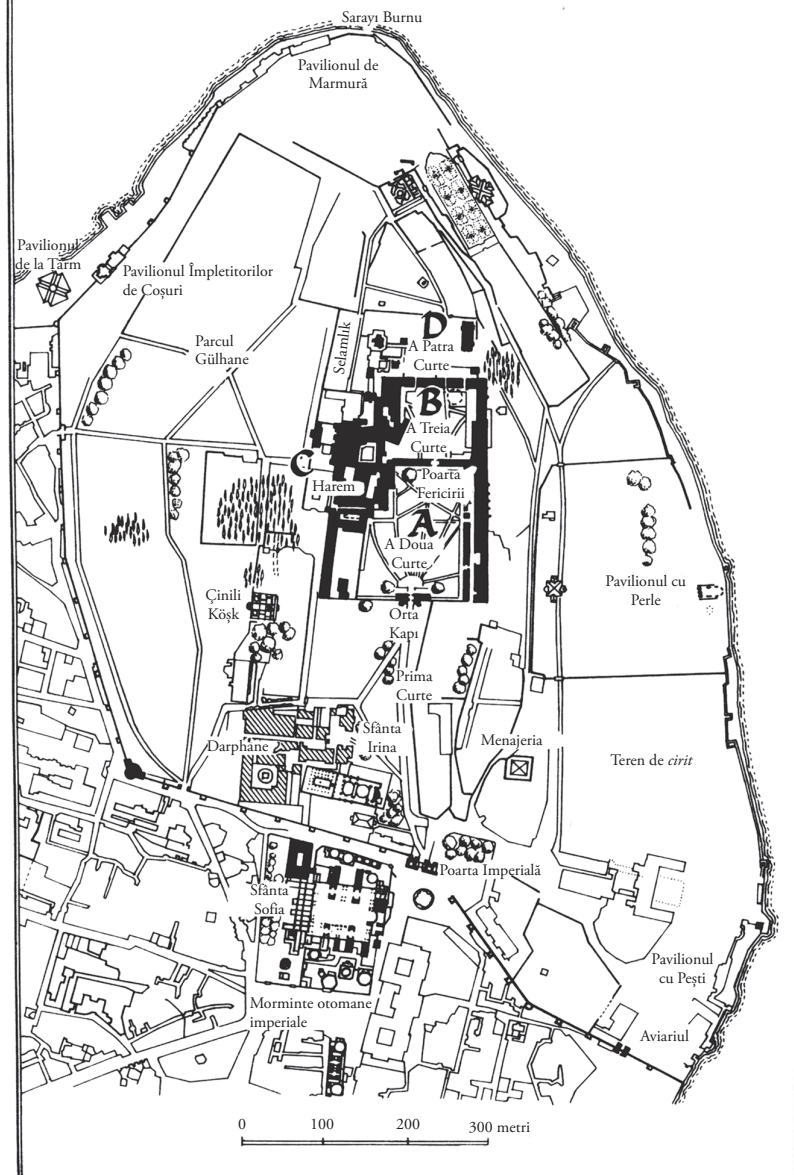
Dublin; pagina 84 Lokman, *Shahanshahname*, 1581–2; pagina 118 C. Vecellio, *Costumi antichi*, 1859, Biblioteca Nazionale Marciana din Veneția; paginile 29 și 161 *Foggie Diverse del Vestire de Turchi*, Biblioteca Nazionale Marciana din Veneția.

Istanbulul otoman

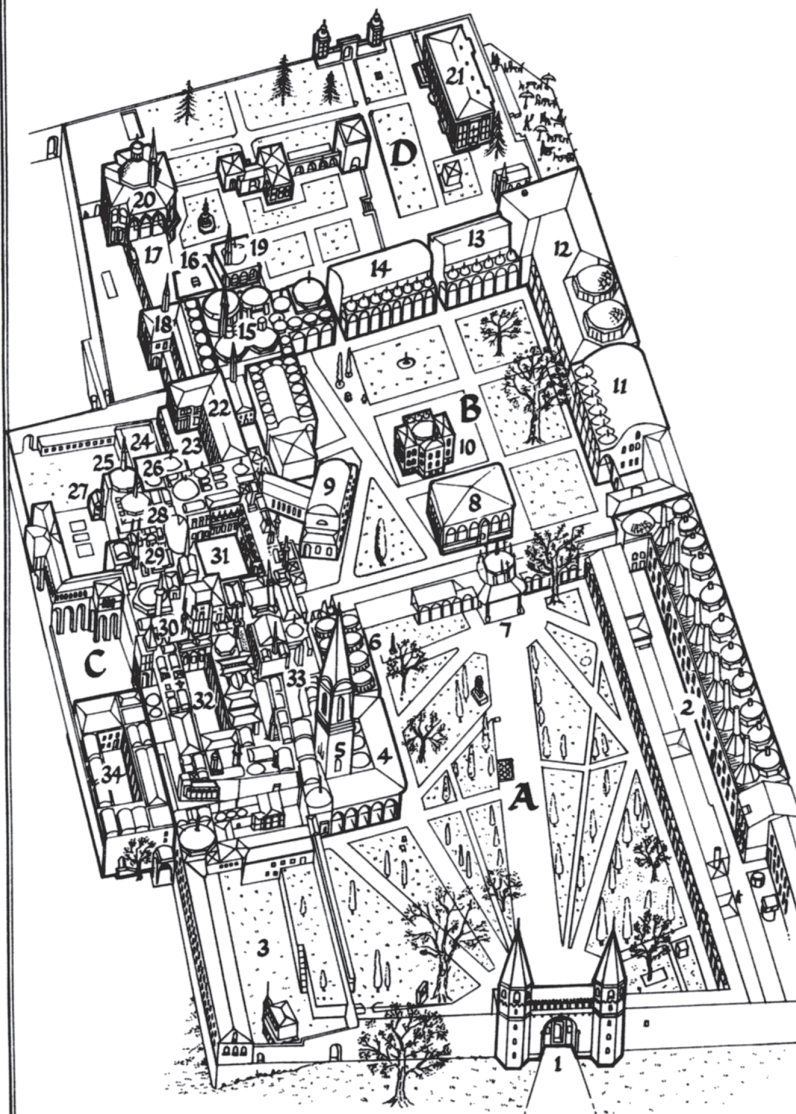

Topkapı Sarayı și împrejurimile sale

Palatul Interior din Topkapı Sarayı

Legenda

- (A) A Doua Curte
 - (B) A Treia Curte
 - (C) Harem
 - (D) A Patra Curte
-
- (1) Orta Kapı (Poarta Salutului)
 - (2) Bucătăriile
 - (3) Grajdurile
 - (4) Divanul
 - (5) Turnul Divanului (Adalet Kulesi/Turnul Justiției)
 - (6) Tezaurul (Fatih Köşkü/Pavilionul Cuceritorului)
 - (7) Bab-üs Saadet (Poarta Fericirii)
 - (8) Arz Odası (Sala de Audiențe)
 - (9) Moscheea Agilor
 - (10) Biblioteca lui Ahmed al III-lea
 - (11) Camera pajilor corpului expediționar
 - (12) Tezaurul imperial
 - (13) Camera pajilor comisarilor
 - (14) Camera pajilor tezaurului
 - (15) Camera Privată și Pavilionul Sfintei Mantii
 - (16) Bazin de marmură
 - (17) Terasă de marmură
 - (18) Sünnet Odası (Pavilionul Circumciziilor)
 - (19) Pavilionul Revanului
 - (20) Pavilionul Bagdadului
 - (21) Pavilionul lui Medjid
 - (22) Altın Yol (Calea de Aur)
 - (23) Terasa de marmură din fața Sălii Favoritelor; locul de adunare al djinnilor
duce în colțul său de sud-vest pe lângă Pavilioanele Gemene
 - (24) Bazin de marmură
 - (25) Salonul lui Murad al III-lea
 - (26) Pavilioanele Gemene, despre care se credea inițial că ar fi Cușca, care se
găsea, probabil, în complexul nerestaurat de camere de la sud
 - (27) Biblioteca lui Ahmed I
 - (28) Sala Imperială
 - (29) Băile imperiale
 - (30) Apartamentele mamei sultanului
 - (31) Curtea mamei sultanului
 - (32) Curtea concubinelor
 - (33) Locuințele eunucilor negri
 - (34) Spitalul Haremului

PREFAȚĂ

Aceasta este povestea Casei lui Osman, dinastia imperială care a condus Imperiul Otoman timp de mai bine de șapte secole. Cunoscuți turcilor drept Osmanlı, aceștia au domnit peste un imperiu musulman care odată se întindea din Europa Centrală până în Africa de Nord și din Persia până la Adriatică. Capitala acestui imperiu în ultimii săi patru sute șaptezeci de ani de existență a fost Istanbulul, anticul Bizanț cunoscut grecilor drept Constantinopol, orașul imperial care se întinde pe malurile european și asiatic ale Bosforului. În timpul primelor patru secole de domnie otomană în Istanbul, sultanii au locuit acolo în marele palat Topkapı, ale cărui grădini și pavilioane împodobesc și astăzi colina care tronează deasupra confluenței Bosforului cu Cornul de Aur, locul unde apele lor se întâlnesc și de unde curg împreună în Marea Marmara. Acesta era amplasamentul domului plăcerilor unde sultanii se desfătau atunci când nu erau în campanii, izolați de lumea exterioară în Palatul Interior din Topkapı Sarayı, rezidența imperială cunoscută ca Dar-üs Saadet, Casa Fericirii.

Capitolele care urmează nu sunt o istorie a Imperiului Otoman. Ele sunt, mai degrabă, o biografie a familiei și dinastiei Osmanlı, a Casei lui Osman, a celor treizeci și șase de sultani care au condus pe rând Imperiul Otoman timp de douăzeci și una de generații. Cartea deapănă povestea acestei familii, a sultanilor, femeilor și copiilor lor, și a celor care au format curtea lor la Topkapı Sarayı și, mai târziu, în celelalte palate imperiale de pe malul Bosforului, până la sfârșitul imperiului, în 1923. Aceste palate sunt acum muzee, dar camerele în care au trăit sultanii sunt în continuare îmbibate de prezența lor, revenind la viață pentru cei care știu povestea vieților lor private în Casa Fericirii.